

Rookvrije ondernemingen

Hierna vind je enkele overwegingen, o.a. uit de gespecialiseerde literatuur, over de voordelen van een rookvrije werkomgeving.

Rondvraag over de hinder

Bij rondvragen onder personeelsleden komt meestal aan het licht dat een grote meerderheid van de respondenten rookvrije binnenruimtes vraagt. Zelfs rokers ondervinden hinder door het roken van anderen. Er is geen twijfel over dat een rookvrije onderneming door de meerderheid positief zal onthaald worden.

Voordelen

Het invoeren van een nieuw beleid heeft heel wat voordelen. Veel bedrijven zien een verbetering van de werksfeer na het invoeren van een efficiënt rookbeleid. Er moet ook minder tijd en energie worden geïnvesteerd in de problemen door roken op het werk. Roken is oorzaak van brandgevaar, valse alarmen, bevuiling door teerpartikels op toestellen, akoestische materialen, muren en plafonds, zelfs op hoogglans-lichtarmaturen. Daardoor brengt het meer onderhoudskosten en schadegevallen met zich mee. Delicate apparatuur raakt sneller defect door as- en teerafzetting. Tenslotte leidt het niet alleen tot tijdverlies en ziekteverlet bij rokers, maar ook tot ongewenste hinder en risicoverhoging op zware ziektes voor de collega's. Bij hen veroorzaakt de ongewilde blootstelling aan tabaksrook ongenoegen of stress, voor sommigen zelfs allergieën en irritaties.

Integratie

De werkgever moet ook oog hebben voor de integratie van mensen met een handicap of fysieke beperkingen. Toegankelijkheid gaat niet alleen over betere doorgangen voor rolstoelpatiënten, maar ook over een goede luchtkwaliteit voor personen met aandoeningen van de luchtwegen. Maar eigenlijk is in elk bedrijf een groot aantal werknemers gevoelig voor tabaksrook. In het algemeen ondervinden ook gezonde volwassenen schadelijke gevolgen van passief roken, zowel op korte als op lange termijn. Chronische blootstelling aan passief roken is trouwens extra schadelijk voor zwangere vrouwen, personen met hart- of ademhalingsaandoeningen of personen die contactlenzen dragen.

Waarom nu?

De tijd is rijp voor het nemen van doeltreffende maatregelen. Tal van bedrijven en instellingen zijn onlangs rookvrij geworden of zullen het binnenkort worden. Rokers hebben reeds het signaal gekregen dat een gedragswijziging nodig is. De stille meerderheid die een ander beleid wilt, moet niet langer wachten.

Begeleidende maatregelen

Als begeleidende maatregelen kunnen eventueel gepland worden: rookstopbegeleiding door medische of sociale dienst met gedeeltelijke terugbetaling, inrichting van een rookkamer of van een overdekte rookhoek buiten, aankondigen aan de ingangen, opstellen van een reglement.

Gevolgen van een vrije keuze

Roken of blijven roken is een vrije keuze. Het is een vrijheid, maar geen recht. Het is beperkt tot de eigen longen en de persoonlijke leefomgeving. De werkgever kan daar oog voor hebben, door faciliteiten aan te bieden. Maar een werkgever kan niet voor alle jobs onbeperkte rookgelegenheid bieden. Wie twee uur continu in een omgeving moet werken die rookvrij moet zijn, moet het ook zolang zonder tabak kunnen stellen. Roken heeft hoe dan ook gevolgen voor wie die keuze maakt.

Exclusieve of gecombineerde rookkamer

Om te kunnen roken zonder anderen te storen, is een rookkamer een oplossing. Die rookkamer moet exclusief bestemd zijn om te roken, met uitsluiting van alle andere bijkomende activiteiten.

Als dat niet zo is, zal die bijkomende activiteit onvermijdelijk voor wie niet rookt een aanleiding vormen om er zich ook in te begeven. De interesse voor de job kan een reden zijn om een zone op te zoeken waar rokers bijvoorbeeld zouden mogen vergaderen, stand-by zijn, verpozen of een glas drinken. Door het fenomeen van instroom van al dan niet vrijwillig 'verdraagzame' personen, blijven degenen die de rook echt niet willen, kunnen of mogen aanvaarden, in de minderheid en worden ze gemarginaliseerd. Zones waar roken gecombineerd wordt met iets anders, zijn een evident risico op sociale afzondering en op pestgedrag van rookverslaafden tegenover diegenen die de rook niet verdragen.

Naleving

Het optreden bij een overtreding van het rookvrij-principe zou moet gebeuren door dezelfde leidinggevenden en verantwoordelijken en met dezelfde stappen als bij andere problemen, met dien verstande dat er altijd preventief opgetreden wordt (dus ook zonder dat er een klacht is) en dat de regels eenvoudiger zijn en duidelijker geformuleerd worden. Een algemeen verbod wordt beter opgevolgd dan een toegeefflijk verbod met veel uitzonderingen.

Roken in de werktijd

Zullen rokers niet teveel werktijd gebruiken om in een wat afgelegen rookzaal te gaan roken? Als werknemers kunnen roken in hun werkplaats of in de onmiddellijke nabijheid ervan, gebruiken zij ook al werktijd om te roken en te pauzeren. Zij roken er ook meer dan als ze zich moeten verplaatsen. In nabijgelegen gemeenschappelijke ruimten storen zij bovendien ook de andere personen. Als zou blijken dat personeelsleden teveel tijd spenderen in de rookruimte, kan het nodig zijn om het beleid te herzien en het aantal rookpauzes binnen de werktijd te beperken.

Moeten roken door de stress

Een aantal rokende werknemers is ervan overtuigd dat ze een stresserende job hebben en zegt dat ze daarom "moeten" roken. Roken is een aangeleerd gedrag en een mogelijk antwoord op stress. Niemand "moet" roken om met stress te kunnen omgaan, maar het gedrag kan wel worden afgeleerd. Er zijn andere middelen om stress tegen te gaan. Even rechtstaan, ontspannen en diep inhaleren heeft een kalmerend effect, ook zonder sigaret.

Nicotine, een zeer pervers antistressmiddel

Nicotine is een alkaloïde genotsmiddel. Het genot neemt snel de bovenhand op de prikkelende en giftige effecten. Maar ook aan dat genot ontstaat gewenning en de roker of rookster voelt zich niet meer goed zonder nicotine. Door de onthouding ontstaat een extra-stress, die met nieuwe nicotinetoevoer bestreden wordt. Wie niet rookt, wordt niet geplaagd door de steeds weerkerende onrust en extra-stress door nicotinegebrek.

Nicotine bestrijdt de stress door een euforiegevoel in de hersenen, maar het veroorzaakt tegelijkertijd ook een onmiddellijke verhoging van de hartfrequentie, een vernauwing van de bloedvaten, een verhoging van de bloeddruk, een toename van het CO-gehalte in het bloed en een vermindering van de zuurstofopname. Het hele lichaam wordt opgejaagd zonder dat men het beseft.

Rokers moeten worden geïnformeerd en bewust gemaakt van de afhankelijkheid die zij hebben opgebouwd in de loop van jaren. Elk klein probleem, elk ongemak, zelfs verveling of andere triggers doen hen uit gewoonte naar het ritueel van de sigaret grijpen om zich goed te voelen.

Een andere oplossing

Om het rookgedrag beter te beheersen, kan rookstopondersteuning een hulp zijn. Ook stressmanagement en stresspreventie kunnen helpen. Een rookvrij bedrijf is op zich al een aanmoediging om te stoppen met roken. Stoppen met roken is de wens van bijna elke roker. Niet roken betekent minder ongemakken en ziektes, een beter zelfbeeld, een betere conditie en bovendien een aanzienlijke financiële besparing. Een pakje per dag roken kost 1400 euro per jaar.

Wederzijdse verwachtingen en hoffelijkheid

Het KB van 1993 heeft het over de wederzijdse verwachtingen van rokers en niet-rokers. Soms is er sprake van agressieve reacties van niet-rokers tegen rokers. Bij onderzoek blijkt meestal dat herhaalde vriendelijke verzoeken om niet te roken, op onbegrip en spot stuiten.

De oproep tot hoffelijkheid, een andere term uit het oude KB, blijft dode letter. Het is in de context van roken duidelijk een onrealistisch principe. Respect is een beter sleutelwoord. Elke werknemer verwacht in de eerste plaats respect voor zijn gezondheid.

Een eenzijdige handeling

Het verspreiden van rook, die bij anderen indringt in neus, longen en ogen en die de kleding doet stinken, is een eenzijdige handeling. Tabaksrook, hoe wit hij mag ogen, bestaat uit donkerbruine teerdruppeltjes, die vervuilend, onwelriekend, irriterend, schadelijk en kankerverwekkend zijn. De schadelijkheid staat trouwens vermeld op de pakjes, zoals bij andere gevaarlijke producten. Tabaksrook tast de integriteit van anderen aan. Zoiets kan niet het onderwerp zijn van wederzijdse hoffelijkheid of verdraagzaamheid. Roken is een daad, niet roken is dat niet. Beide zijn niet gelijkwaardig. Aan rokers kunnen dus niet dezelfde rechten toegekend worden als aan degenen die niet roken. Dat is ook zo bij de jacht, bij autoraces, enz.

Bescherming op het werk tegen wat?

Vroeger werd de wetgeving op de arbeidsbescherming zo geïnterpreteerd dat enkel de gevaren van machines en productieprocessen werden aangepakt, terwijl de gevaren door vrijwillige daden van personen buiten beschouwing werden gelaten. Sedert de welzijnswet van 1996 met zijn risicoanalyse en de wet van 2002 over pestgedrag is het duidelijk geworden dat de inzichten veranderd zijn. De tijd is voorbij dat de werknemers geen kogelwerend glas konden eisen omdat een overvaller, in tegenstelling tot een machine, zijn projectielen vrijwillig wegschiet.

Als van geen enkel productieproces aanvaard wordt dat het dezelfde schadelijke stoffen verspreidt als in tabaksrook, dan kan dat ook niet aanvaard worden van rokers. Van geen enkele persoon zou trouwens aanvaard worden dat hij of zij vrijwillig een andere rook of nevel verspreidt, zelfs een veel minder schadelijke.

Het binnenmilieu

Evenmin als de arbeidsreglementering, zou de milieureglementering, die geldt voor de uitstoot door economische activiteiten in de omgevingslucht, toelaten rook te verspreiden met die samenstelling aan benzeen, cadmium, CO, PAC's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), arseen, dioxines, enz.

Ook zou niemand zich op de reeds bestaande uitstoot van schadelijke stoffen in het milieu beroepen om een motorvoertuig binnenskamers te laten draaien zonder enige noodzaak. Dat gebeurt wel om tabaksrook goed te praten. Recent door de EG gevraagd onderzoek van het BIM in Brussel toonde aan dat tabak de bron is van benzeen in binnenruimten, met hogere concentraties dan in open lucht door benzinevoertuigen.

Bescherming van alle werknemers, ook de rokers

Er zijn voldoende argumenten voorhanden om te stellen dat elke tewerkstelling rookvrij moet georganiseerd worden. Dat gebeurt ter bescherming van alle werknemers, ook de rokers, waarvan een groot deel zelf hinder ondervindt van tabaksrook. Ook voor ontspanning, recepties en vieringen zijn dezelfde argumenten geldig. Een voorbeeld vindt men waar rookvrije fuiven plaatsvinden. Dikwijls is er naast de ingang een druk bezocht "fumoir". Rokers komen dus op zulke fuiven af. In de rookvrije zaal is de sfeer en de stemming er niet minder om en is het feest voor iedereen.

19-10-2004